

Kommunerna uppfyller inte HOs krav

Den statliga myndigheten Handikappombudsmannen, HO, är missnöjd med kommunernas tillgänglighetsarbete. Bland annat saknar nästan 40% av gymnasieskolorna minimal anpassning för människor med rörelsehinder.

Bara en kommun, Härjedalen, uppfyller HOs kriterier för mycket bra tillgänglighet med avseende på kommunfullmäktiges lokaler. Och bara en enda kommun, Lund, anses av HO vara mycket bra på policyfrågor inom handikappområdet. Det visar resultaten från HOs kommunenkät som offentliggjordes i mars.

- Enkäten visar att många kommuner brister i tillgänglighet. Den visar också att många kommuner inte heller har någon ambition att bli mer tillgängliga. För att kunna leva upp till kraven i den nya handikappolitiken som riksdagen beslutade om i våras måste kommunerna nu börja ta krafttag, säger handikappombudsman Lars Löow.

Han betonar att det gäller att tänka på tillgängligheten tidigt, helst redan i byggnationsstadiet av till exempel en skola eller ett sjukhus. Trots att Sverige i 35 år har haft en lagstiftning som ställer krav på att den byggda miljön ska vara tillgänglig är den fortfarande ofta bristfällig.

- Ofta glöms tillgängligheten helt i planeringen och när det upptäcks blir det sista minuten-lösningar. Dessa snabbinsatser blir lätt dåliga kompromisser med både funktion och form. Att skapa tillgänglighet upplevs då också som dyrt, säger Lars Löow.

Mer än en tredjedel av de anmälningar som kom in till HO under förra året handlar om bristande tillgänglighet. Anmälningarna rör allt från riksdagsbyggnaden, skolor och simhallar till att det inte finns tillgänglig information för synskadade om det nya premiepensionssystemet.

- En stark orsak till att det är så här är att det fortfarande inte ses som diskriminering när människor stängs ute på grund av bristande tillgänglighet, fortsätter Lars Löow.

En förebild han gärna tar upp i sammanhanget är USAs lagstiftning som förbjuder diskriminering på grund av dålig tillgänglighet. Den amerikanska lagen har funnits i snart 30 år medan vi i Sverige inte har kommit lika långt.

Om till exempel en amerikansk elev anser att han eller hon inte får tillräckligt stöd i skolan finns det möjlighet att få ärendet prövat av oberoende instans. Den möjligheten har inte en svensk elev, enligt Lars Löow. Beslut som rektorer fattar om individuella stödåtgärder eller åtgärdsprogram kan till exempel inte prövas rättsligt.

- En elev måste ha laglig rätt att få sina behov tillgodosedda. Eleven måste också ha rätt att hos en oberoende instans få prövat om denna utredning utförts på rätt sätt. Det är också viktigt att skolans värdegrund ses över eftersom den ska uttrycka grundläggande demokratiska värderingar.

En viktig lag infördes dock 1999. "Lagen om förbud mot diskriminering i arbetslivet av personer med funktionshinder" innebär att diskriminering av funktionshindrade för första gången i svensk historia har förbjudits i lag. Tyvärr har HO av kommunernas enkätsvar

kunnat konstatera att endast 25% av kommunerna har utbildat sina personalansvariga om lagen. Däremot har HO också märkt en del positiva effekter. Under förra året har flera förlikningar uppnåtts som inneburit att funktionshindrade som diskriminerats har kompenseras av arbetsgivaren. Dessa förlikningar gällde bland annat lönediskriminering, tjänstetillsättning och arbetsledning.

Kontaktpersonal hos personalen gör de rullstolsburna mer aktiva

Bland Sveriges äldre idag är det nästan bara de som har stora funktionshinder som flyttar till äldreboenden. Resten bor kvar hemma så länge som möjligt, vilket ligger i linje med den allmänna decentraliseringen inom äldre vården.

En av följderna är att allt fler som bor på äldreboenden sitter i rullstol och att de tillbringar längre tid i rullstolen. Det innebär i sin tur ökad belastning på vårdpersonalen. För att kunna hantera situationen har man på äldreboendet Sundsgården i Luleå infört ett system med kontaktpersoner. Var och en av de boende har sin egen kontaktperson hos vårdpersonalen som hjälper till med sociala och medicinska behov samt rehabilitering. Man har också en vård- och rehabplan inom vilken de äldre, anhöriga och vårdpersonal träffas för att diskutera helheten. På så sätt riskerar ingen att glömmas bort.

- Som brukare av hjälpmedel behöver man bli sedd och bekräftad. Man vill ha social input och märka att någon bryr sig om ens situation. Det bidrar starkt till att man blir mer aktiv, säger Sundsgårdens arbetsterapeut Vivi-Ann Nilsson och syftar på att en aktiv rullstolsanvändare kräver mindre arbetsinsatser av personalen.

Stort utbildningsbehov inom hörselvården

Allt fler hörcentraler hävdar att personalen inom kommunal äldre vård ofta har ganska dåliga kunskaper om hur man sköter hörapparater. Anita Steineck och Lene Hedlund på Pedagogiska Hörselvården inom landstinget i Gävle inledde därför en undersökning för att se om ryktena stämde med verkligheten.

Över hundra personer som arbetar inom äldre vården fick svara på detaljerade frågor om hörapparater och hur äldre hörselskadade ska hanteras. Resultaten var nedslående.

- Jag blev förskräckt över hur dåliga kunskaperna var när det gäller hörseltekniken. De flesta trodde sig till exempel veta vilka hörapparaters tre grundinställningar M, T och O är, men mindre än 25% visste det i praktiken. Många trodde exempelvis att M står för musik istället för mikrofon och ställde därför felaktigt hörapparaten på M endast när användaren ville lyssna på musik, berättar Anita Steineck.

Därför utformade Pedagogiska Hörselvården två utbildningar i hörselkunskap. En tvåtimmars grundkurs och en längre kurs som löpte över tre halvdagar. Den testade personalgruppen delades upp i två delar där den ena delen fick gå den kortare utbildningen och den andra den längre. När kunskaperna efter fyra månader testades på nytt visade det sig att båda kurserna hade fått mycket goda resultat. Anita Steineck imponerades särskilt av tvåtimmarskursens effekt, med tanke på hur kort den var. Lika imponerade blev många kommunala representanter som till exempel Ethel Taflin, utvecklare på kvalitetsenheten i Gävle kommun, som därför tog initiativ till att kommunen köpte in utbildningen.